

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ**

**«ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ:
УПРАВЛІННЯ, ПОПЕРЕДЖЕННЯ,
АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНІ ТА СПЕЦІАЛЬНІ РОБОТИ»**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

Харків
2-3 жовтня 2014 р.

Проблеми цивільного захисту: управління, попередження, аварійно-рятувальні та спеціальні роботи: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції. – Харків: Національний університет цивільного захисту України, 2014. – 352 с.

У збірнику розміщено матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми цивільного захисту: управління, попередження, аварійно-рятувальні та спеціальні роботи».

Збірник містить матеріали щодо наступних напрямів:

- управлінські та економічні аспекти діяльності органів і підрозділів цивільного захисту
- механізми державного управління в сфері цивільного захисту.
- організація та проведення аварійно-рятувальних і спеціальних робіт під час ліквідації надзвичайних ситуацій.
- наглядово-профілактична діяльність у сфері пожежної та техногенної безпеки, цивільного захисту.
- забезпечення якості вищої освіти в процесі підготовки фахівців для органів та підрозділів служби цивільного захисту.

Редакційна колегія:

кандидат технічних наук, доцент Кривошей Б.І.,
кандидат технічних наук Собина В.О.,
Самарін В.О.

Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та стилістику матеріалів, представлених у збірнику.

Відповідальний за випуск Самарін В.О.

© Національний університет цивільного захисту України, 2014

до вчення ззовні, запорукою свого успішного розвитку професійного мовлення.

Вказаний факт дозволяє структурувати діяльність викладачів у цьому напрямку (вибір цілей, змісту, методів і засобів вдосконалення мовної культури) відповідно до комунікативних потреб навчальної та майбутньої професійно-педагогічної діяльності курсантів.

Уважаємо, що за такої організації процесу формування та розвитку мовної культури у курсантів з самого початку навчання у ВНЗ в підсумку може сформуватися свідомий підхід до мовленнєвої діяльності, яку буде сам курсант із урахуванням властивих їй закономірностей. Із метою реалізації даної умови можливе проведення «круглих столів», дискусій між курсантами молодших курсів і старшокурсниками, а також випускниками різних років.

Під час цих заходів курсанти молодших курсів дізнаються про труднощі командирської мовної діяльності, апробовані і найбільш ефективні мовні способи управління підлеглими з авторитетних для них джерел. Після участі в таких заходах у курсантів, як правило, підвищується мотивація до самостійного оволодіння мовними методами впливу (інформування, переконання, навіювання).

Завершальним компонентом в мотиваційній структурі формування та розвитку мовної культури в курсантів є самооцінка результату своєї мовної діяльності. Досвід викладання у ВНЗ ДСНС України показує наявність у багатьох курсантів завищеної самооцінки рівня мовної культури та необхідність вироблення об'єктивних критеріїв якості розвитку культури професійного мовлення майбутніх фахівців органів та підрозділів служби цивільного захисту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Пашкова Т.Д. Формирование коммуникативной культуры военного специалиста в вузе в процессе изучения гуманитарных дисциплин: Дис. к.пед.н. – Тула, 2002. – С. 98.
2. Трофимова Г.С. Дидактические основы формирования коммуникативной компетентности обучаемых: Дис. д-ра пед. наук. — СПб., 2000. — С. 145.
3. Соловьева М.В. Развитие речевой культуры студентов в образовательной систем с технического вуза: Дис. к.пед.н. — Росгов-на-Дону, 2000. — С. 95.
4. Раздивиллов С.В. Мотивационное обеспечение учебной деятельности курсантов вузов: Дис. к.пед.н. - Саратов, 2001. —С. 121.

УДК 378.1

МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ТЕОРЕТИЧНИХ ЗНАТЬ КУРСАНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДСНС УКРАЇНИ

О.О. Островерх, к.пед.н., доцент, НУЦЗ України

В екстремальних умовах діяльність співробітника Державної служби України з надзвичайних ситуацій (далі - ДСНС України) повинна забезпечуватися такими знаннями, навиками і уміннями, адаптаційними механізмами до надзвичайних ситуацій, емоційно-вольовою стійкістю, високим розвитком пошуково-дослідницьких складових діяльності, наявність яких формує стійку здатність корегувати реалізацію рішення залежно від ситуації, що склалася.

Рівень професійної майстерності співробітника оперативно-рятувальної служби визначається стійкістю до стресу, збереженням діяльності в

екстремальних умовах і готовністю до активних дій.

Існуючі методи, принципи, структура, зміст і форми навчання спеціальним дисциплінам не завжди дають належний позитивний результат, оскільки традиційне навчання формує знання, навички і уміння по спеціальним дисциплінам лише репродуктивним методом і без взаємозв'язку.

Для формування професійної надійності при роботі в надзвичайних ситуаціях, на наш погляд, найбільш дієвими є методи інтенсивного навчання, котрі дозволяють формувати інтеграційні професійні знання, навички і уміння, які направлені на ефективне використання резервів організму і розширення інформаційних можливостей майбутніх рятувальників.

Проте процес формування інтеграційних професійних знань, навичок і умінь за спеціальними предметами з використанням міжпредметних зв'язків утруднений через відсутність наукових основ технології організації такого процесу: вибір і передумови для визначення змісту компонентів і відповідних засобів теоретичної підготовки з вивчення спеціальних дисциплін проводиться в умовах відсутності розроблених дидактичних основ; відсутня взаємоінтеграція різних спеціалізованих дисциплін, а також інтеграція цілей, орієнтована позначеною науковою концепцією.

Важлива роль в підготовці співробітників оперативно-рятувальної служби відводиться теоретичній підготовці, від рівня якої, в основному, залежить правильно прийняте рішення під час надзвичайної ситуації.

Слабкою ланкою теоретичної підготовки рятувальників є відсутність сучасної методики вивчення спеціальних дисциплін на основі міжпредметних зв'язків, що, за своєю суттю, є віддзеркаленням діалектичного закону про загальний зв'язок і взаємообумовленість явищ навколишнього світу. При цьому, взаємозв'язок змісту і методів навчання виступає важливою дидактичною умовою подальшого підвищення ефективності пізнавальної діяльності курсантів.

Використання міжпредметних зв'язків як методичного прийому дає найбільший ефект лише в тісній єдності різних методів навчання: репродуктивних, проблемних, програмно-алгоритмізованих, котрі дозволяють удосконалити процес навчання спеціальним дисциплінам з метою формування інтеграційних теоретичних знань курсантів, які, за нашим визначенням, є системою міждисциплінарних знань навичок і умінь, структура і зміст яких сформовані на основі філософських законів і категорій, що сприяє цілісному баченню процесів і явищ об'єктів, що вивчаються, і служить фундаментом стійкості професійно важливих якостей.

Під методикою навчання спеціальним дисциплінам на основі міжпредметних зв'язків ми розуміємо впорядковану систему побудови навчального процесу, як інтеграцію сукупності взаємообразуючих і взаємопов'язаних складових (цілі – завдання – принципи – зміст – методи – форми організації – етапи – засоби навчання – критерії і методи оцінки) сприяючих розвитку творчих здібностей курсантів. Дане визначення дозволяє виділити три головні ознаки методики вчення спеціальним дисциплінам на основі міжпредметних зв'язків у вищому навчальному закладі ДСНС України:

1. Структура і зміст методики повинні формуватися відповідно до цілей і завдань навчання.

2. Як категорія педагогіки, методика, в умовах педагогічного дослідження, повинні мати свій навчальний предмет, тобто прогнозований педагогічний результат рішення задачі навчання.

3. Методика, як системообразуюча структура, невід'ємна від діяльності

викладача, визначаючи бінарність процесу навчання.

Запропонована нами дидактична модель формування інтеграційних теоретичних знань курсантів ВНЗ ДСНС України полягає в організації процесу теоретичної підготовки по спеціальним дисциплінам на основі міжпредметних зв'язків і передбачає:

- розробку цільової моделі процесу навчання, за допомогою якої можна встановити необхідний і достатній рівень підготовленості навчаємих (знання, навички, уміння);
- формування мотиваційних, емоційних, інтелектуальних і професійно важливих якостей, здатних справцювати в надзвичайних ситуаціях;
- визначення етапів професійного вдосконалення, їх цілей спільно з видами засобів теоретичної підготовки (персональні комп'ютери, функціональні, процедурні і комплексні тренажери).

УДК 378.6:37.013.42

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ КУРСАНТІВ ВНЗ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

В.М. Покалюк, к.пед.н., ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України

Розгляд адаптації курсантів до вузівського навчання в контексті їх особистісного і професійного розвитку припускає аналіз і зіставлення таких базових категорій, як "адаптація" і "розвиток особистості". В останні роки стало зрозумілим, що вища освіта повинна не тільки надавати знання, а й розвивати, удосконалювати людську особистість. Це ставить у ряд основних завдань вищої освіти виховання особистості, здатної до саморозвитку та самореалізації, морально зрілої й соціально активної.

Адаптація до специфічних умов вищого навчального закладу ДСНС України є не тільки метою, а й засобом для здійснення головного завдання – формування професійних і особистісних якостей майбутнього спеціаліста.

Питання соціально-психологічної адаптації курсантів у навчальних закладах закритого типу висвітлені в роботах Г.І. Васильєва, М.Г. Горличенко, О.І. Іванова, О.О. Назарова, В.Я. Яблонка та інших науковців.

Адаптація безпосередньо до навчального процесу – навчальна адаптація – пов'язана з вимогами навчальних програм закладу освіти. Рівень складності навчальних дисциплін, які викладаються у вузі, безумовно вищий в порівнянні з середньою загальноосвітньою школою. Отже, в процесі навчання необхідно звикнути до високих навантажень на функції пам'яті, мислення, уваги. Має місце й різниця в критеріях оцінювання знань.

Вітчизняні педагоги розглядають процес адаптації до умов вищого навчального закладу як один із важливих щаблів етапу професійної підготовки. Саме в цей момент людина перебуває у складній ситуації знайомства з новими формами діяльності, спілкування, дозвілля, співвідносить свої сподівання з реальною дійсністю. Д.О. Андреева, досліджуючи адаптацію студентів, виявила, що труднощі адаптації у 45% випадків зв'язані з новою організацією навчального процесу, 39,3% - з самою роботою і відсутністю постійного контролю, 13,6% - з невмінням увійти в студентське життя, 26,2% - самостійним життям поза родиною [2].

<i>Коленов О.Н., Стратий Д.В., Кирилов Н.Ю.</i> Порядок планирования практического занятия	309
<i>Кулешов М.М.</i> Щодо проблем наглядової діяльності та підготовки державних інспекторів з пожежної і техногенної безпеки	310
<i>Луценко Т.О.</i> Інноваційні механізми розвитку наукової діяльності в вищих навчальних закладах ДСНС України	312
<i>Маляров М.В., Шуліка В.О.</i> Використання прикладних програм для автоматизації обліку поточних та підсумкових оцінок слухачів	313
<i>Мороз В.М.</i> Напрями удосконалення механізму обрання та призначення керівників вищих навчальних закладів: державно-управлінський аспект	315
<i>Мороз В.М., Мороз М.В.</i> Програма подвійного диплому як джерело підвищення якості вищої освіти	318
<i>Мороз М.В.</i> Довіра як елемент державного механізму управління якістю вищої освіти	320
<i>Ненько Ю.П.</i> Розвиток мотивації курсантів до вдосконалення культури професійного мовлення у ВНЗ ДСНС України	323
<i>Острроверх О.О.</i> Модель формування інтеграційних теоретичних знань курсантів вищих навчальних закладів ДСНС України	325
<i>Покалюк В.М.</i> Особливості навчальної адаптації курсантів ВНЗ державної служби України з надзвичайних ситуацій	327
<i>Сергієнко Н.П.</i> Комунікативна компетентність як фактор успішності професійної діяльності працівників ДСНС України	329
<i>Ушакова І.М.</i> Формування професійної мотивації майбутніх працівників ДСНС України за час навчання у ВНЗ	331
<i>Хмиров І.М.</i> Формування позитивного психологічного клімату у навчальних групах вищого навчального закладу ДСНС України	333
<i>Христич В.В.</i> Використання сучасних технологій в оцінюванні якості знань в процесі підготовки фахівців для органів та підрозділів служби цивільного захисту	334
<i>Чумила Е.А.</i> Совершенствование психофизической подготовки курсантов учебных заведений МЧС Республики Беларусь	336
<i>Чумила Е.А., Мисюль Е.С.</i> Занятия ПСС как способ повышения уровня профессиональной подготовки курсантов МЧС Республики Беларусь	338
<i>Шевчук А.М.</i> Психолого-педагогічні особливості дистанційного навчання в системі післядипломної освіти фахівців у сфері цивільного захисту	339
<i>Щербак С.М., Зуй О.С., Стаюльський С.В.</i> Особливості роботи з автодрабиною на практичних заняттях	341
<i>Юрченко В.О., Мазуренко В.І., Ковальов О.С.</i> Підготовка спеціалістів цивільного захисту на більш високому рівні	343

Відповідальний за випуск В.О. Собина

Технічний редактор В.О. Самарін

Підписано до друку 08.09.2014 р.

Друк. арк. 9,8

Тир. 200

Ціна договірна

Формат А 5

Типографія НУЦЗУ, 61023, Харків, вул. Чернишевська, 94